

33. c. 35. de Consecr. D. 1. Secus si Divina sunt celebranda. *Trident. sess. 22. in Deer. de Observ. & evitand. in celebratione Missæ. L. 4. tit. 10. p. 1.* Nova Ecclesia naquit edificari in loco non exempto à jurisdictione Ordinarii (secus est in loco exempto) etiam ab eo qui Exemptus est, (nisi ad hoc habeat privilegium speciale) sine consensu Episcopi, expresso, vel tacito, quatenus sciens edificari, non impedit, cum facile possit; imò sufficit, si accedat Episcopi consensus post ejus constructionem, & in dubio intervenisse præsumitur. *c. 4. de Privil. in 6. c. 9. de Cons. D. 1. L. 1. tit. 10. p. 1.* Episcopus, cujus licentia requiritur, intelligitur proprius loci ubi Ecclesia construitur. Quando Ecclesia de novo construenda est, Episcopus vel per se, vel per alium, debet primarium ponere lapidem, & crucem figere, & supra illum lapidem debet fieri Altare majus, debetque atrium designare, in quo Ecclesia construenda est. *c. 9. de Consecr. D. 1. L. 2. tit. 10. p. 1.* In Indiis nulla Ecclesia, Monasterium, nec pius locus construi potest, quin Regis nostri qui Patronus est omnium Ecclesiarum licentia præcedat. *L. 2. tit. 6. lib. 1. R. Ind. Quod si forte defacto fabricari cœperint sine licentia, demoliri debent. L. 1. t. 3. lib. 1. R. Ind. Solorz. Polit. lib. 4. cap. 23.* Si Ecclesia Parochialis, intra cujus fines altera est erigenda, est exempta, procedit Episcopus in licentia concedenda tamquam delegatus Papæ: ac proinde sine consensu, vel Consilio Capituli. *Trid. sess. 21. de Ref. cap. 4.* Si verò Episcopo est subjecta, requirit Episcopus consensus Capituli, cum species alienationis sit. *c. 7. de Donat.* Episcopus nequit licentiam negare ad construendam Ecclesiam, nisi ex iuxta causa: v. g. quia dotem congruam non habeat. *c. 9. de Consecr. D. 1.* Vel si luminibus vicinarum domorum officiat, aut accessus ad eas impediatur. Et Ecclesiæ potest fieri novi operis nuntiatio. *c. 1. c. 2. de Novo oper.* Vel si alii Ecclesiæ præsertim Parochiali, inferatur præjudicium in emolumentis. *c. 44. 16. q. 1.* Nec sufficit, quod alterius minuatur concursus. Ut nova Ecclesia Parochialis construat necessaria est iuxta causa, scilicet, magna difficultas Parochianorum Ecclesiam pro Sacramentis precipiendis adeundi, vel ob distantiam locorum, vel aliam incommoditatem. *Trid. sess. 21. de Ref. c. 4.* tunc enim potest erigi, etiamsi Episcopus novam Ecclesiam non extruere jurasset. *arg. s. fin. b. t. L. 2. tit. 10. p. 1. Barb. & Gonz.*

in c. fin. b. t. Si Populus est valde numerosus, sufficit Parochum, tot Sacerdotes coadjutores adjugete, quot sufficiant ad Sacramenta administranda, & cultum Divinum celebrandum. *Trid. sess. 21. de Ref. cap. 4.* Debet item, ut nova construatur Parochia, esse competens Parochianorum numerus, & dos congrua. *c. 9. de Consecr. D. 1.* scilicet, ad luminaria, Ministros, aliaque ad Sacram Ministerium necessaria, quæ à fundatore, vel in ejus defectu ab Episcopo est assignanda, ex redditibus Ecclesiæ Matricis, si sufficientem habeat. *c. 3. b. t.* vel etiam Parochianorum contributione dos constituitur. *Trid. sess. 24. de Ref. c. 13.* Alias Episcopus consecrans, ex redditibus suæ mensæ, Ecclesiam dotare tenetur. *c. 8. de Consecr. Eccles. L. 3. tit. 10. p. 1.* Quod si nec Episcopus succurrere valeat, novus Rector suo artificio, & industria vicium quærere debet. *c. 3. D. 91.* Rector Parochiæ Matricis, intra cujus fines nova Parochia erigitur, necessario ad valorem novæ erectionis citandus est. *Glor. in c. 2. D. 99. Garc. de Benef. p. 12. cap. 3. n. 3.* Et ipsi Ecclesiæ Matrici competens honor est servandus, aliqua jura et reservando arbitrio Episcopi. *c. 3. b. t. Et ibid. Barb. & alii.* Insuper Patronus Ecclesiæ Matricis, saltem si nova Parochia, ex ejus redditibus est dotanda, citari debet: sed si novam erectionem iuxta causa suadeat, & requirat, etiam invitit Parocho, & Patrono erigenda est nova Parochia. *c. 3. b. t. Trid. sess. 21. de Ref. cap. 4.* Jus Patronatus novæ Ecclesiæ pertinet ad illum, qui eam suis sumptibus contruxit: quod si sumptibus Ecclesiæ Matricis construda sit, Parochus Matricis erit patronus, & ipse Sacerdotem in nova Ecclesia instituendum præsentabit. *c. 3. b. t.*

433 Ecclesia Cathedralis vetustate, vel alio casu ruinam minans, reparanda ab Episcopo est ex quarta suorum reddituum. *c. 27. 12. q. 2.* Si hoc non sufficiat, Canonici ex redditibus præbendarum, vel distributionum quotidianarum, vel aliarum rerum Capituli contribuere tenentur. Quod si adhuc non sit sufficiens, Episcopus cum Capitulo potest decernere: quod Clerici inferiores ex superfluis contribuant: vel applicabit fructus beneficiorum vacantium. *L. 11. tit. 10. p. 1. Barbos. in c. 1. b. t. n. fin. ubi plures citat.* Ecclesia Parochialis reparari debet ex probentibus ad fabricam deputatis. *c. 10. 10. q. 1. c. 1. c. 2. c. 3. 10. q. 3.* Si hoc non sufficit, contribuent Parochus, & Beneficiati Ecclesiæ. *c. 1. c. 4. b. t. & ibid. Barbos. & Gonz.*

Gonz. Trid. sess. 21. de Ref. c. 7. Non tamen ex bonis Patrimonialibus, sed ex redditibus beneficiorum, pro ipsorum beneficiorum rata, relicta tamen congrua sustentatione Parocho, & beneficiatis. *c. 4. h. t. in horum defectum contribuent Patroni, si aliquid ex bonis Ecclesiæ percipiant: v. g. pensionem annuam, & non aliter. Lamb. de Jure Patr. L. 3. q. 7. art. 2. n. 5. & omnes alii, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis provenientes, percipiunt. Trid. sess. 21. de Ref. c. 7.* Decimatores, saltem Ecclesiastici, contribuent: secus Laici, nisi aliud habeat consuetudo, cum tales decimæ non censeantur bona Ecclesiastica, sed patrimonialia, etiamsi postea per venditionem: v. g. ad Ecclesiasticos redeant. In horum defectum contribuent Parochiani Laici, plebei, & nobiles, qui à tali Ecclesia percipiunt Sacramenta. *Trid. c. 7.* debentque juxta vires patrimonii concurrere, debita proportione servata; *arg. L. 12. C. Oper. publ.* Si alicubi vigeat consuetudo, quod prius concurrant Parochiani, quam Clerici, hæc servabitur, & ad id Parochiani compellentur; *arg. c. 41. de Simon. Gonz. in c. 1. h. t. n. 7.*

434 Quod si nullo modo Ecclesia valeat reparari, destruetur, & ejus jura, beneficia, & dos ad Matricem, vel aliam viciniorum, Episcopi autoritate, transferentur. *Trid. c. 7. & in Ecclesia, ad quam fit translatio, altare est erigendum sub invocatione Ecclesiæ dirutæ. Locus, in quo fuit Ecclesia, profanus redditur, erigitur tamen crux in signum, quod Ecclesia ibi aliquando steterit. Ligna, & materialia hodie possunt, non solum in usum Ecclesiasticum ut olim *c. 38. de Cons. D. 1. L. 8. tit. 10. p. 1.* sed etiam in usum profanos, non tamen sordidos, converti. *Trid. sess. 21. de Ref. c. 7.* si ampliatio Ecclesiæ fiat utiliter, sed non necessariò, minimè tenentur ad illius sumptus concurrere, qui ad ejus reparationem tenentur; imò & ipsi hanc ampliationem poterunt impedire; *arg. L. 8. ff. de Servit. Urban.* Nam eis irrogatur præjudicium propter futuras expensas reparationis ampliatæ Ecclesiæ: quod si ampliatio sit necessaria ob Populi multitudinem, cum hæc sit nova constructio, facienda est sumptibus Episcopi, vel eorum, quibus Ecclesiæ constructio incumbit. *c. fin. h. t.* Reparatio vero Ecclesiæ jam ampliatæ pertinet ad ipsos, qui veterem Ecclesiam reparare tenebantur. *Gonz. in c. 1. h. t. n. 6. contra alios, In Indiis omnes Ecclesiæ Cathedrales, & Parochiales erectæ fuerunt expensis Regiis, sed si aliquæ de novo construenda**

sint in futurum, debent fieri, ut præscribitur in *L. 2. tit. 2. lib. 1. R. Ind. ibi: Es nuestra voluntad, y mandamos, que de aqui adelante, y quando à Nos pareciere necesario, que se fabriquen Iglesias para Cathedrales, se edifiquen en forma conveniente; y la costa que se hiciera en la obra, y edificio, se reparta por tercias partes: la una contribuya nuestra Real Hacienda: la otra los Indios del Arzobispado, & Obispado: y la otra los vecinos.* Quod latius explicatur in Legibus sequentibus. *Solorz. Polit. Ind. L. 4. c. 4. & 23.*

TIT. XLIX.

De Immunitate Ecclesiarum, Cæmeterii, & rerum ad eas pertinentium.

435 **I**mmunitas sic dicitur, quasi sine munere, seu onere; ac proinde & quasi vacatio, exemptio, seu libertas à muneribus, seu oneribus, alicui communibus, teste Nebricensi. Hinc immunitas Ecclesiastica, de qua in præsentibus, potest sic definiti: *Est jus, quo loca, res, vel persona Ecclesiastica ab oneribus, vel etiam officiis sæcularibus libera, & exempta sunt.* *Covar. lib. 2. Var. cap. 20. Gonz. inc. 1. h. t. n. 10. & com. DD.* Immunitatem Ecclesiasticam Jure divino introductam ex *c. 4. de Censib. in 6. ex Psal. 81. v. 6. Ego dixi: Dii estis. Matth. 17. v. 25. Ergo liberi sunt filii: tenentur Barb. l. 1. Jur. Eccles. c. 39. §. 5. n. 5. Fagnan. in c. 4. h. t. n. 4. & alii.* Jure Humano tantum esse inducunt, asserunt alii, quia nullus textus est in Lege nova hanc exemptionem sufficienter probans. Sed tenendum, esse de Jure Divino, quoad originem. Et hoc, & non plus probant textus allegati. Esse tamen immediatè de Jure Humano, ex *Trid. sess. 25. de Ref. cap. 20.* ubi, immunitas Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum, *Dei ordinatione, & Canonice institutionibus* dicitur constituta. *L. 50. tit. 6. p. 1.* sic plures cum *Gonz. in c. 4. h. tit. num. 8.* Triplex est immunitas, videlicet, *personalis, qua personis: realis, qua rebus: localis, que locis Ecclesiasticis competit.* Immunitas personalis consistit, non solum in privilegiis Canonis, & fori, & exemptione ab obligatione Legum civilium, de quibus alibi, sed in exemptione ab oneribus personalibus.

436 Clerici ergo sunt immunes à tributis personalibus, ut sunt capitaciones, qui-

quibus scilicet, aliquid imponitur: singulis personis, etiam si nulla bona immobilia habeant. Et hæc exemptio constat ex c. 1. h. t. in 6. l. 2. c. de Episcop. & Cleric. l. 51. tit. 6. p. 1. ibi: *Deben ser franquados todos los Clerigos de non pechar ninguna cosa por razon de sus personas.* Quia hoc tributum provenit titulo jurisdictionis, quam quidem in Clericum Princeps Sæcularis nequit exercere. Et quidem apud omnes Gentes fuerunt Sacerdotes in summa veneratione habiti, & à communibus oneribus immunes, ut de tempore Pharaonis, & Attaxersis constat. Gen. 47. v. 22. Esdræ 1. c. 7. v. 21. L. 50. tit. 6. p. 1. ibi: *E pues los Gentes los honraban tanto, mucho mas lo deben hacer los christianos, que han verdadera ordenia.* Immunes item sunt à muneribus sordidis, ut arenae fodienda, cloacæ, mundanæ, &c. Nec ea acceptare debent cum dedecore status Clericalis; arg. L. 12. c. de Excusat. muner. L. 51. tit. 6. p. 1. Nec possunt compelli ad munera indifferencia ut tutela. L. 52. c. de Excusat. muner. Imò nec ad honorabilia, ut regere Civitatem; possunt tamen hæc duo ultima sponte accipere. L. 1. c. segg. c. de Excusat. muner. Nec possunt compelli ad libellum ire personaliter. c. 19. 23. q. 8. Imò quia Clerici nequeunt in libello pugnare c. 9. §. fin. de Voto. Nec muros custodire, nec vigiliis agere tenerentur. L. 51. tit. 6. p. 1. Nisi grave periculum ab Infidelibus, vel Hæreticis imminet, vel quando laici non sufficiunt c. 2. h. t. L. 52. tit. 6. p. 1. Nec tenentur hospitium militibus dare, etiam in suis domibus patrimonialibus L. 1. Cod. de Episc. & Cler. L. 51. tit. 6. p. 1. Et quamvis Ecclesiæ semper sint ab onere hospitalitatis exemptæ tamen domus Clericorum, saltem in nostra Hispania, non gaudent hac immunitate, quando res noster, vel ejus filii inter faciunt per aliquem locum. L. 7. tit. 2. lib. 2. Ordin. & notat Greg. Lop. in L. 51. tit. 6. p. 1. v. Possar. Gonz. in c. 1. h. tit. num. 11.

437 Non solum Ecclesiæ, Monasteria, vasa, ac vestes sacræ, & alia res hujusmodi sunt immunes à tributis, angariis, vectigalibus, collectis, contributionibus, & aliis oneribus personalibus, & mixtis, scilicet quæ imponuntur personis subditis sine respectu ad bona, vel cum respectu ad bona, quæ possident c. 4. de Censib. in 6. c. 4. h. t. L. 2. l. 6. c. de Episc. & Cler. l. 1. tit. 11. p. 1. Sed etiam bona temporalia ad conservationem, & augmentum cultus Divini altarum ornatum, Ministrorum substantationem destinata à tributis, &

oneribus Sæcularibus sunt exempta c. 1. de Censib. c. 24. & 25. 23. q. 8. Et quamvis talia bona, vel prædia essent subjecta tributis, si tamen ad Ecclesiam perveniant non solum non possunt ipsis de nova tributa imponi c. 4. h. t. Sed etiam ab anti-quis liberantur, cum ex eo, quod ad Ecclesiam transeant à jurisdictione Laica eximantur. c. 1. h. t. in 6. Suar. l. 4. de Immunit. c. 20. n. 19. Barb. de Jur. Eccl. l. 1. c. 39. §. 2. Accord. in l. 11. tit. 3. l. 1. R. C. n. 8. Gonz. in c. 4. h. t. n. 10. & alii. Et mirifice comprobatur ex L. 14. tit. 14. l. 6. R. C. Si verò talia prædia ex vi domini, vel pacti aliquo oneri reali invariabili, & in perpetuum essent gravata, etiamsi ad Ecclesiam perveniant, cum suo onere transeunt; arg. c. 5. de Pignor. Nequis suo jure privetur. c. 22. 23. q. 8. L. 11. l. 3. l. 1. R. C. & ibi. Accord. ex n. 8. alios citans. Bona Clericorum non solum Ecclesiastica, quæ ex titulo spirituali decimarum, vel beneficiorum ipsi habent, sed etiam bona ipsorum patrimonialia, exempta sunt à tributis, & aliis oneribus, quia ex jurisdictione civili à Principibus imponuntur. c. 4. c. 7. h. t. c. 1. eod. in 6. c. 4. de Censio in 6. Cl. un. h. t. Auth. Item nulla. c. de Episc. & Cler. L. 6. tit. 18. lib. 9. R. C. Suar. l. 4. de Immunit. c. 24. Less. de Just. & Jur. l. 2. c. 33. n. 18. Barb. in c. 4. h. t. ex n. 3. & ibid. Gonz. n. 10. & alii. Et sic declaratur à S. C. 14. Nov. 1603. testatur Pignat. tom. 2. cons. 54. n. 55. Clerici enim suis ministeriis Regi, & Regno in spiritualibus subveniunt, sicut vasalli Laici in temporalibus exactionibus deinde soli Clerici ad subsidium charitativum Episcopo præstandum tenentur: hinc essent deterioris conditionis, quam Laici, si ad exactionis, tributa, vectigalia, vel alias contributiones tenerentur. Si Seminanti spiritualia debent temporalia tanquam messis retribuere juxta. Apost. 1. Cor. 9. v. 11. Nonne esset miserabilis conditio Clericorum, si postquam Reipublicæ suffragantur in exercitio spiritualium ministeriorum, insuper tenerentur, etiam in temporalibus subvenire? Unusquisque secundum suum officium optime ministrat, & ex omnibus harmonica consonantia Reipublica resultat. Quod pulchre significat Alciatus Emblem. 41. *Laerte genitum, genitum quoque Tydeos una, hac cera expressit Zenalis apta manus. Viribus hic præstat, hic pollet acumine mentis, nec tamen alterius non eget alter ope. Cum duo conjuncti veniunt, victoria certa est, solum mens hominem, dextram destituit.* Imò plus præstat Clerici, quam Laici sicut arguebat, Ulys-

Ulysses Ajaci. *Tantum corpore prodes, Nos animo: quantoque ratem, qui temperat an- teit ramigis officium. Quanto est Duce milite major, tanto Ego te supero.* Nec Clerici possunt prohiberi minutim vendere panem, & vitum; nec ad solutionem vectigalium obligari, si hæc ex suis bonis patrimonialibus, vel beneficiis colligant. Cl. fin. de Censib. 438. Si necessitas cui succurrendum sit, totius Reipublicæ commodum (& non tantum singulorum Clericorum utilitatem respiciat) qualis esset reparatio viarum, pontium, vel murorum, non possunt Clerici subvenire, & contribuere, etiam ex patrimonialibus sine consensu Pontificis, vel si hic nequeat adiri, est necessarius consensus Episcopi simul, & Clerici c. 4. & 7. b. t. Barb. in c. 7. b. t. n. 3. Suar. l. 4. de Immunit. c. 26. n. 15. Accord. in L. 11. tit. 3. lib. 1. R. C. n. 7. Gonz. in c. 4. h. t. n. 15. & declaratur testatur Pignat. l. 1. consult. 50. n. 3. & 6. cons. 101. n. 11. Ut ergo contributio Clericorum sit licita requiritur, ex cap. 4. & 7. b. t. Quod necessitas, vel utilitas sit Clericis, & Laicis communis, & quidem debet esse evidens, vel valde gravis, & quod facultates Laicorum non sufficiant, ad ei subveniendum: quod nunc accidit quando Laici etiam particulares non habent, unde subveniant, nisi necessarius ad suum statum priventur. Less. de Just. & Jur. lib. 2. c. 3. n. 26. Gonz. in c. 4. b. t. n. 14. & alii, & ita declaratum est à Clem. VIII. alias nullum esset privilegium Clericorum, si ad defectum bonorum Civitatis tenerentur: quamvis Suar. de Immunit. lib. 4. cap. 6. & alii. Credant solum requiri quod facultates communes Civitatis non sufficiant, & habetur in L. 11. tit. 3. lib. 1. R. C. ibi: *A fallecimiento de Proprios de Concejo, deben contribuir, y ayudar los dichos Clerigos.* Vid. Gonz. in c. 4. h. t. n. 14. Non est necessarius consensus totius Cleri, ut aliqui volunt; sed sufficit, quod Capitulum Cathedralis consentiat. Suar. l. 4. de Immunit. c. 26. Aliqua ex his conditionibus deficiente, non possunt Clerici licite contribuere, nec huic privilegio renuntiare, arg. c. 13. de Foro compt. In casu tamen urgentis necessitatis, Pontifex, vel Episcopus consensus præstare tenentur; arg. L. 11. §. 7. ff. de Leg. 3. Et per Ecclesiasticos, non per Sæculares Judices sunt Clerici compellendi; arg. c. 7. b. t. L. 54. tit. 6. p. 1. Accord. in L. 11. tit. 3. lib. 1. R. C. n. 5. Gonz. & alii. Ac proinde tempore famis debent Judices Laici Episcopum adire, ut compellat Clericos frumentum, & victualia justo pretio vendere. c. 4. c. 7. b. t. Bull. Gen. cas. 18. L. 54. tit. 6. p. 1. Nisi periculum esset in mora, vel Superior

Ecclesiasticus requisitus sit negligens; nam tunc Judex Sæcularis non vi jurisdictionis, sed potestate æconomica, & quasi titulo justæ defensionis posset ex horreis Clericorum frumentum extrahere, & justo pretio vendere, ne Respublica fame pereat. Et hoc modo Princeps Sæcularis tempore pestis solet Clericos obligare, ad observanda edicta, quæ pro tuenda salute promulgantur, & declaratum testatur Delb. de Immunit. c. 9. dub. 14. n. 7. Quando verò contributio æquæ primariò, & principaliter respicit commodum, tam Clericorum, quam Laicorum, æquè ab quinibus profata fieri debet, sic tenentur contribuere in collectis, & contributionibus impositis pro conservatione vinearum, triticis, & fructuum communium. V. g. Si flumen vicinos agros Laicorum, & Clericorum inundet, & aliquid debeat contribui reparandis aggeribus. L. 12. tit. 3. lib. 1. R. C. Similiter debent solvere collectam pro custodiendis gregibus, vel armentis, vel agris communibus impositam, vel etiam pro occidendis, vel colligendis locustis berribus, vel aliis animalibus vastantibus segetes: quod si animalia Clerici vastaverint aliena, vel communia pascula, pro damno dato tenentur. Et quidem Judex Sæcularis ad peccorum capturam procedere potest, si poena de plano sit exigenda sine strepitu, & figura Judicis: si tamen in judicio petenda sit, coram Judice Ecclesiastico peti debet. L. 54. tit. 6. p. 1. Gonz. in c. 4. b. t. ex n. 13. qui sic intelligit, Leg. 12. tit. 3. lib. 1. R. C. & juxta distinctionem casuum antedictam intelligitur. L. 6. l. 7. c. de Sacr. Eccles. l. 54. tit. 6. p. 1. Accord. in d. Leg. R. C.

439 Hac immunitate reali gaudent. 1. Ecclesiæ, Monasteria, aliaque loca religiosa; & sacra. 2. Clerici, etiam in minoribus, etiamsi conditionibus. Trid. Sess. 23. de Ref. c. 6. careant. Molin. de Just. tr. 2. D. 671. n. 5. Barb. L. 1. Jur. Eccles. c. 39. §. 5. n. 15. Nisi sint conjugati, etiam cum unica, & Virgine; nam hi in Ecclesia Latina, non gaudent immunitate secus in Græca c. un. de Cleric. conjug. in 6. Barb. L. 1. Jur. Eccles. c. 39. §. 5. n. 19. 3. Regulares utriusque sexus, etiam Novitii, & oblati, qui habent obligationem in perpetuum alicui ordini serviendi, etsi non sint Religiosi: fratres & sorores S. Francisci in communitate viventes, commendatarii, & equites Ordinum Militarium. Rodrig. Regul. t. 2. q. 65. art. 14. 4. Colonii partitarii, qui agros Ecclesiarum pro aliqua fructuum parte colunt, saltem, quoad partem fructuum Ecclesiæ præstandam. Menoch. de Arbitr. cas. 562. n. 21. & 33. Barb. lib. 1. Jur. Eccl. c. 39. §. 5. n. 30. Imò & quoad suam

partem. L. 2. §. 1. C. de Episcop. & Cler. Nam cum hoc onus sit mixtum, comprehendit, non solum personam coloni, sed & fundum Ecclesie, ac proinde illa his oneribus subiiceretur. Si aliquis Magistratus Secularis, etiam Princeps supremus, extra privilegium vel casum sibi permissum imponit tributa, vel alias collectas & exactiones per se, vel per alios directe, vel indirecte Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, vel eorum bonis, peccatum injustitie, & sacrilegii committit. Constitutiones de hac re editae sunt nullae; & hoc faciens ipso jure incurrit excommunicationem, extra articulum mortis, Pontifici reservatam. Et etiam deposito officio excommunicati manent tales Magistratus, si non satisfaciunt: à qua quidem excommunicatione nequeunt absolvi, nisi satisfactione praestita, vel ex bonis communitatis, vel si ex eis nequeant, ex propriis, vel si hoc non possint, saltem cautionem de satisfaciendo praestabunt, etiam in articulo mortis. Quod si nec hoc possint, sufficet firmum propositum satisfaciendi, & promissio standi mandatis Ecclesie. c. 4. & 7. h. t. c. 4. de Cens. in 6. Cl. h. t. Bull. Cens. cas. 18. ibi: *Quive collectas, decimas, tallias, Præstantias, & alia onera Clericis, Prælati, & aliis personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum, beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, absque simili R. Pontifici speciali, & expressa licentia imponunt, & diversis, etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam sponte dantibus, & concedentibus recipiunt necnon qui per se, vel alios directe, vel indirecte predicta facere non verentur, etiamsi Imperiales; aut Regali præfulgeant dignitate.* Nec possunt eludi tales Constitutiones prætextu privilegii Apostolici, vel consuetudinis immemorialis, vel quod non sint promulgatae, aut receptae.

440 Præterea impediens jurisdictionem Ecclesiasticam, & Judices Ecclesiasticos, quominus illa utantur, incurrit ipso facto excommunicationem. c. 4. h. t. in Bull. Cens. cas. 13. & 14. reservatam Pontifici. Item qui faciunt, vel servant statuta contraria Ecclesiasticae libertati: v. g. prohibendo, ne Prælati Ecclesiasticis aliquid vendatur; hi enim excommunicationem ipso facto incurrit in Bull. Cens. cas. 15. reservatam. Qui nullo statuto facto impediunt, aliquid obsequium præstari Clericis excommunicantur, at verò sine reservatione c. fin. h. t. in 6. In nostra Hispania nostri Reges, præter Tertias, de quibus in Tit. de Decimis locuti sumus; & rebus Ecclesiasticis percipiunt: quendam portionem, quam Hispanæ

dicimus *Subsidio* y *Excusado*, cujus originem refert *Alfonso Perez de Lara* in *Bul. Cruz. p. 2.* Pius quidem IV. die 2. Maii 1571. primus concessit Regibus Hispaniæ subsidium ad quinquennium tantum, ut singulis prædicti quinquenniis annis possent à statu Ecclesiastico exigere 4200. argenteos, *Hispani: Ducados*, pro sustinendis trirēibus contra Turcas, & aliosque fidei inimicos. Quæ summa solvenda est prorata ab omnibus Ecclesiis Sæcularibus, & Regularibus, Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus & ex omnibus beneficiis, Vicariis, Præstimonis, Prioratibus, & aliis Dignitatibus, etiam Regularium Mendicantium, & Ordinum Militarium D. Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ. Ab hoc tamen onere eximuntur Ditiones spectantes ad Magistrum prædictorum Ordinum. *Hispani: Maestrazgos.* Item eximuntur Ecclesiæ Indiarum, Milites Melitenses, Cardinales, & Hospitalia, quæ Hospitalitatem exercent. Deinde: *S. Pius V.* considerans magnos sumptus à nostris Regibus in favorem fidei factos in libello sustinendo contra Belgia Hæreticos ipsis concessit die 21. Maii 1571. ad quinquennium tantum, quod ex omnibus Parochiis Hispaniæ ille, qui pinguiores decimas haberet, Regi eas persolveret; & hic excusatus & subsidium *Excusado Hispani* dicitur. Debetque solvi ab Universitatibus, Collegiis, & aliis, etiam sæcularibus, qui decimas percipiunt. Ab hoc tamen onere eximuntur fructus pertinentes ad Cameram Apostolicam, quando Sedes vacat, & Milites Militesens: potestque applicari bello, quod fit contra Turcas, vel Mauros. Sed pro vitandis contentionibus, quæ in hujusmodi subsidiorum exactione exoriri poterant, variæ conventiones factæ sunt cum Capitulis Ecclesiarum Cathedralium, quas latè refert *Perez de Lara*, ubi supra. Et nunc de nova conventionē agitur * Et hinc Capitula utrumque subsidium solvunt delegatis vel subdelegatis Commissariis Generalis Cruciate. Et quidem ad ipsos non solum exactio spectat, sed & cognitio omnium causarum civilium & criminalium ad prædicta subsidia pertinentium, etiam quando rei Laici sunt, quorum personas, & bona prædicti delegati apprehendere possunt, etiam non invocato brachio sæculari. Et appellatio solum, & præcisè conceditur ad Supremum Cruciate Senatuum: nec admittitur recursus ad Cancellarias sub quocunque prætextu, etiam violentiæ. L. 8. t. 10. lib. 1. R. C. ibi: *Mandamos à Vos los dichos Presidente, y Oidores, que no vos entremetais à conocer, ni conoçais por via de fuera, ni en otra manera alguna de causa,* pro-

processo, ni diferencia alguna tocante à las dichas Cruzadas, Bulas, y quartas, y subsidios, y quenta de ello: ni admitais peticiones, ni apelaciones, que sobre ello ante Vos se dieren. ni mandeis traer los procesos à las dichas nuestras Audiencias, ni deis sobre ello contra los dichos Comisarios, y Jueces Provisiones, ni Autos algunos, antes remitais las tales peticiones, apelaciones, y procesos à los dichos Jueces, y Comisarios, para que hagan, y administren justicia en ellos, segun el tenor, y comision Apostolica à ellos concedida. Idem in L. 5. tit. 20. lib. 1. R. Ind.

441 Immunitas localis Ecclesie violatur per aliquos actus peccaminosos, qui rationem sacrilegii induunt, non ex natura sua, sed ex Lege positiva, eos specialiter prohibente, ut occidere, vulnerare, fornicari, &c. *Sanch. de Matrim. l. 9. D. 15. n. 5. Gutier. & alii*, contra *Sylo. Medim. & alios.* In furto sacrilegium committitur, auferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro. c. 21. 17. q. 4. Alii probabiliter dicunt, solum committi sacrilegium, quando res non sacra, quasi sub jure Ecclesie est, quatenus in custodia, vel pignus tradita: secus si per accidens tantum sit in Ecclesia. *Fagnan. l. 4. c. 4. n. 9. cum aliis.* Sacrilegus fur, si sit effractor Ecclesie, incurrit ipso jure excommunicationem latæ sententiæ. c. 22. de Sent. excom. secus si non sit effractor. c. fin. de Furt. arg. c. 16. de For. comp. *Suar. de Censur. D. 22. sect. 2. n. 6. & alii* contra *alios.* Et insuper aliis poenis arbitrariis punitur pro qualitate furti, & personarum. L. 4. §. 2. ff. ad Leg. jur. pecul. Deinde: aliqui actus, qui ex se liciti sunt, in Ecclesia fieri prohibentur. Sic cessare debent in Ecclesiis, earumque Cameteriis negotiationes, & præcipue nundinarum, ac fori cujuscumque tumultus. c. 2. h. t. in 6. L. 1. tit. 11. p. 1. Contractus tamen in Ecclesia, etiam cum peccato, (quod non semper intervenit) celebrati sunt validi, nec ullo jure irritantur. Imò venditio candelarum, & rerum pietatis fidelium deserventium, quæ in Cameteriis, vel Templis sine strepitu fit, consuetudine universalis sic approbante, est licita. *Azor. p. 2. l. 9. c. 9. q. 5.*

442 In Ecclesia neque sine sacrilegio fieri placitum. c. 1. h. t. seu quidquid ad strepitum judiciale pertinet, à Judicibus Laicis, nec arbitrariis, vel compromissariis; arg. L. 1. ff. de Recept. qui arbitr. secus dicendum de arbitratoribus. Et totus processus judicialis, & ipsa sententia lata in Ecclesia est nulla, & præcipue prohibetur agitari, & quidem sub anathemate, causa criminalis: absurdum enim, & crudele est, ibi

judicium sanguinis exerceri, ubi est tutela refugii constituta. c. 1. c. 5. h. t. c. 2. cod. in 6. L. 1. t. 11. p. 1. ibi: *Porque seria contra razon, è cruel cosa de juzgar los omes à muerte, ò alision en el lugar, que es establecido para servir à Dios, è para hacer obras de piedad, è misericordia.* Et hac ratione non licet Ecclesiam in munitionem assumere ad usus bellicosos, nisi in casu necessitatis, & in bello defensivo cum licentia Episcopi. *Azor. p. 2. l. 9. c. 9. q. 6.* Licet tamen possunt dari Tutores in Ecclesia, & alii actus extrajudiciales, vel tantum jurisdictionis voluntariae exerceri: præcipue, qui ad causam piam pertinere censentur. Et cum hæc Constitutio sit odiosa non est extendenda ad judicium Ecclesiasticum, quod nullibi invenitur prohibitum in Ecclesia fieri. *Azor. p. 2. l. 9. q. 1.* Nam in L. 1. t. 11. p. 1. expressè dicitur: *Nin deben en ella judgar los pleytos seglares: decentius tamen extra eam fit.* Item in Ecclesia prohibentur Universitatum, & Societatum Concilia, seu Parliamenta. c. 2. h. t. in 6. in quibus negotia profana tractantur: secus Congregationes, quæ ad religionem, & pietatem propagandam fiunt. Nec in Ecclesia licet (secus in Sacristia) custodire bona Clericorum, aut Laicorum extra casum necessitatis. c. fin. de Custod. *Euchar. Etiam Ecclesie, & domus Clericorum debent esse immunes ab onere hospitalandi.* c. 1. h. t. nec possunt in Illececia fieri ludi Theatrales, vel spectacula, nisi pietatem concernant. c. 1. D. 92. c. 12. de Vit. & honest. Possunt tamen gradus Magisterii, vel Doctoratus conferri, & disputationes, & prælectiones publicæ haberi, cum tales actus honesti sint, & universali consuetudine admissi in Ecclesia. *Suar. de Relig. tom. 1. tr. 2. l. 3. c. 4. n. 15. Azor. p. 2. l. 9. c. 9. q. 4.*

443 Præcipuum denique privilegium, quo ratione immunitatis localis gaudet Ecclesia, est *jus Asyli*, quod scilicet, quamdam securitatem præstat ad Ecclesiam confugiētib; ab extractione, & violentia externa. Hoc jus apud omnes fere Gentes, & etiam Jure Divino antiquo, admissum fuit, ut valde consentaneum rationi, & dignitati, & excellentiæ locorum sacrorum, & quoque favore, & reverentiam fuit introductum. *Nam. 35. v. 13. ibi: De ipsis urbibus, que ad fugitivorum subsidia separantur, tres erunt trans Jordanem, & tres in terra Chanaan, tam filii Israel, quam advenis, atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit.* *Ovid. 3. Pastor. Romulus in Saxo locum circumdedit. alto. Quilibet huc, inquit, jam fuge, tutus eris.* *Virg. Æneid. lib. 8. Hinc locum ingentem, quem Romulus Sac-*

Asylum retulit, & gelida monstrat subrupe Luperca. Et nunc Jure Canonico, & Civili de novo introductum, & corroboratum est. c. 6. D. 87. c. 6. c. 8. c. 9. l. 7. q. 4. c. 6. & 9. h. t. L. 2. tit. 11. p. 1. ibi: *Franqueza à la Iglesia, è su Cemeniterio: cà todo ome que fuyere à ella, por mal que oviesse fecho, ò por debda que debiesse, ò por otra cosa qualquier, debe ser amparado, è non lo deben ende sacar por fuerza, nin matarlo, è nin darle pena en el cuerpo ninguna, nin cerrarlo al derredor de la Iglesia, nin del Cemeniterio, nin vedar que non le den à comer, nin à beber.* E este amparamiento se entiende, que debe ser fecho en ella, è en sus portales, è en su Cemeniterio. Et denique ex Constit. Greg. XIV. *Cum alias 9. Kal. Jun. 1591.* Cui in toto Orbe Christiano, & in utroque foro standum est. *Delb. de Immu. c. 16. dub. 4. n. 2. Cov. l. 2. Var. c. 20. n. 2. Suar. t. 1. de Relig. tr. 2. l. 3. c. 8. n. 9.* Quod si Jus Civile à Canonico discordet, ubique terrarum standum est Canonico insuper habitio civili cum materia sit Ecclesiastica: arg. c. 2. de Foro compet. in 6. c. 8. de Sent. excom. in 6. Hinc quamvis in L. fin. tit. 11. p. 1. & in Jure Civili habeatur, quod non gaudent immunitate adulteri, raptores virginum, & obligati Principi ob exactiones tributorum, cum hæc dispositio non sit à Jure Canonico approbata: imò sit contra Testim. in c. 3. 36. q. 1. vim non habet, ac proinde tales cum immunitate gaudere tenendum est. *Greg. Lop. in L. 2. tit. 11. p. 1. N. Por debda. Gonz. in c. 6. h. t. n. 9. Hevia in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 49. & alii.* Sed cum hoc jus asyli non Jure Naturali, vel Divino, sed tantum Positivo Inductum sit, potest contraria consuetudine derogari. c. fin. de Consuet. L. 33. ff. de Legib. Covarr. 2. Var. t. 20. n. 4. Barb. lib. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 82. contra Bonac. & alios. Et defacto immunitas antiquo ad 30. vel 40. passus extensa. c. 6. c. 35. 17. q. 4. Jam consuetudine est ablata, ut ex silentio. L. 2. tit. 11. p. 1. deducit. *Greg. Lop. ibid. N. En sus portales.* Etiam per Constitutionem Gregorianam consuetudine antiquæ sublata sunt, non verè illa, quæ post ipsam legitime introducuntur.

444 Immunitate igitur gaudent omnes rei nulle habitæ ratione sexus, ætatis vel conditionis, extra crimina excepta ex generalitate. *Textuum in c. 8. c. 10. c. 20. 17. q. 4. c. 6. h. t. Const. Greg. XIV.* Qui antiquos casus confirmavit, & alios addidit: gaudent ergo etiam banniti, vel condemnati, excommunicati, interdicti, rei criminis pecculatus, sacrilegi, blasphemæ, simoniaci, sures simplices. *Barb. in c. 5. h. t. ex n. 3. Hevia in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 15.* Clericos,

& Religiosos immunitate non gaudent respectu Judicis Ecclesiastici, tenent *Abb. in c. 6. h. t. n. 13. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 10. n. 5. Sanch. Cons. L. 6. t. 1. dub. 8. n. 6. Laym. l. 4. tr. 9. c. 3. n. 11. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 17.* Eos gaudere spectato Jure, asserunt *Bern. Diaz, Cov. 2. Var. c. 10. n. 16. Barb. in c. 6. h. t. n. 16.* ubi latè de hoc agit, & plures pro utraque parte citat. Quod licet non habeat locum, quando Clericus causa disciplina est puniendus, & corrigendus à suo Superiore, ne delicta ferè omnia manerent impunita, saltem immunitate gaudebunt, ne possunt extrahi, ut brachio seculari tradantur: alias Clerici deteriores conditionis essent, quam Laici; semper tamen consuetudo attendenda est. Et sic ad concordiam rediguntur utrusque sententia Authores. *Dian. in Sum. V. Immunit. n. 14.* ait: quod Religiosus fugiens è carcere ad Monasterium, vel Ecclesiam alterius Religionis gaudet immunitate, nec potest illinc extrahi sine licentia Generalis illius Religionis; imò & gaudet, si effugiat in Ecclesiam proprii Monasterii; & idem dicit de Monialibus, & puellis educandis. Et n. 16. ait, quod Religiosus apostata gaudet immunitate in Ecclesia, & domo alterius Religionis ab ea, à qua apostata vit, & ita practici refert, alios citans. Item immunitate gaudent de Textuum generalitatem, contra *Petr. Greg. Synl. l. 33. c. 22. n. 2. Rei,* qui effracto carcere ad Ecclesiam confugiunt, vel qui à manibus Ministrorum se eripiunt; vel etiamsi ab eorum manibus non possint se eripere, eos secum protrahunt ad Ecclesiam. Et etiam qui ad eam à Judice insecutus, prius quam Judex pervenit. *Covar. 2. Var. c. 20. n. 13. Suar. tom. 1. de Relig. l. 3. c. 11. n. 8. & 9. Barb. l. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 46.* Qui à S. Cong. esse declaratum, restatur. *Gutier. l. 3. q. 4. n. 10. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 13.* Ille, cui fide, & juramentum custo si præstitis de redeundo ad carcerem, licentia conceditur ad eundem Ecclesiam ad Missam audiendam, etiamsi Ecclesia tamquam asylo uti velit, ejus immunitate non gaudet, cum non sit in sua libertate. Sic *Acevedo, & alii cum Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 11. n. 11.* contra *Nas. Covar. & alios.* Potest ergo Judex Ecclesiasticus cum Judici Seculari restituere, si cautionem præster, de non puniendo illum poena corporali. Qui in carcere Eucharistiam accepturus ad eam confugit, non gaudent immunitate cum, non sit in sua libertate, nec ille, cui Monasterium, vel Ecclesia, tanquam carcer destinatur ejus gaudet inhumilitate: nec item illi, qui arripiuntur, & Ecclesiam con-

conducuntur, cum in illis non verificetur confugii ratio: nec illi, qui dum ad supplicium, vel ad carcerem ducuntur, per cæmeterium trahuntur. *Covar. 2. Var. cap. 20. n. 5. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 14. n. 61. Gonz. in c. 6. h. t. n. 3. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. ex n. 9.*

445 Debitor, qui in carcerem detrudendus est, gaudet immunitate, si ad Ecclesiam confugiat, ob generalitatem Textuum, & ex L. 1. & 6. C. de His, qui ad Eccles. confug. *junct. c. 1. de Novi. oper. ut contra Jason, & Cutel. de Immunit. l. 1. q. 32. n. 16.* tenent *Covar. lib. 2. Var. cap. 20. n. 14. Suar. de Relig. tom. 1. L. 3. cap. 11. n. 3. Barb. in c. 6. h. t. n. 39. & alii.* Et quidquid sit in aliis Regnis, pro nostra Hispania expressè habetur in L. 2. tit. 11. p. 1. ibi: *Por mal, que oviesse fecho, ò por debda, que debiesse, ò por otra cosa qualquier, debe ser y amparado.* Etiam debitor tributorem, vel campsor, vel mercator, etiam obligatus ad ratiocinia ex aliqua administratione: etiam fraudulentus decoctor, seu fallitus, juxta *Navar. Farin. Dian. & alios.* immunitate gaudet: sed in nostra Hispania tenendum est, quod mercator fallitus, seu fallitus, qui scilicet in fraudem creditorum, se, & sua bona in Ecclesiam transfert, cum habeatur, tamquam publicus latro, non gaudet immunitate, sed extrahendus est ab Ecclesia, præstita tamen cautione à Judice Seculari, de non infirigenda poena corporali. *L. fin. tit. 2. lib. 1. R. C. Mercator* verò, qui ob aliquid infortium non habet, undè solvat, *Hispanæ: Quebrado,* gaudet utique, sicut cæteri simplices debitores, immunitate Ecclesiastica. *Aceved. in L. fin. tit. 2. lib. 1. R. C. ex n. 6. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 42.* Servus à Judice ad Ecclesiam fugiens, omnino gaudet immunitate: Si à Domino fugit, quia ab eo timeri puniri si solum delictum leve accessit, restituendus est Domino, qui juramentum præstabit de impunitate: quod si adhuc nolit servus redire ad Dominum, potest invitus compelli: quod si Clerici illum tradere recusent, potest impune ab ipso Domino extrahi. c. 32. 17. q. 4. c. 6. h. t. l. 3. tit. 11. p. 1. Si grave delictum commisit, vel timens nimiam Domini sævitiam confugit ad Ecclesiam, non debet ipsi restitui servus, nisi majorem det securitatem sed obligabitur servum vendere, cum Republica intersit, nequis sua re male utantur. *Gonz. in c. 6. h. t. n. 8.* Idem de servis adscriptis, vel aliis famulis dicendum est. Si milititer de Militibus militiam deserentibus nam quodam modo servi sunt, ac proinde ab Ecclesia extrahendi, nec ejus gaudent

immunitate. *Gonz. in c. 6. h. t. n. 8. Hev. in Cur. Phil. 3. p. §. 12. n. 46. Bobad.* Idem est de damnatis ad trémes, si ex ipsis, vel ex carcere, dum ad eas transportantur confugiant. Et quamvis plures Doctores, præcipue non Hispani, hoc negent, hoc saltem in nostra Hispania tenendum est ex L. 9. tit. 24. lib. 8. R. C. ibi: *Pues siendo, como son, condenados à servicio personal de galeras, no deben, ni pueden gozar de la inmunidad, y privilegios de la Iglesia, y que acogiendo, y amparandolos, y no los queriendo entregar, las nuestras Justicias los saquen, como lo es, y debe ser permitido por Justicia, y Derecho.* Hoc tamen intelligitur, quando reus jam est damnatus ad trémes, ita ut sententia transisset in rem judicatam, nec ab ea sit appellatum. Si enim sit appellatum à sententia, appellatione pendente, gaudebit immunitate, si ad Ecclesiam confugiat. *Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 46.* In exilium damnatus, si illud frangat, & ad Ecclesiam confugiat, potest extrahi ab Ecclesia, & in exilium interim reduci, cum immunitas, solum liberet à poena mortis, vel corporis affectiva, ut *ex Nicolao Antonio, Baldo, Decian. & aliis tenet Gonz. in c. 6. h. t. n. 5.* Judæi, & Sarraceni, & alii Infideles etiam immunitate gaudent, ut contra *Covar. Gutier. Dian. Clar. & alios tenent Joan. Andr. Suar. tom. 1. de Relig. l. 3. cap. 20. ex n. 9. Barbos. in c. 6. h. t. n. 50.* Quod verum est saltem, quando volunt converti, id est, quando ante patratum delictum signa conversionis dederunt L. 1. C. de His, qui ad Ecclesiam confug. *junct. c. 1. de Novi. oper. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 15.* Etiam gaudent Hæretici immunitate, nisi ob crimina excepta, ac proinde, licet non gaudeant, quando ob hæresim puniendi sunt, quia est crimen exceptum, in aliis delictis gaudent: quippe immunitas, non tam favore reorum confugientium, quàm in reverentiam loci sacri, ad quem confugiunt, conceditur. Ita contra *Covar. & alios tenent. Suar. tom. 1. de Relig. lib. 3. cap. 10. n. 15. & alii.*

446 In summa: extra crimina excepta, quodcumque aliud delictum quis committit asylo, & immunitate gaudet c. 6. h. t. L. 2. tit. 11. p. 1. l. 3. tit. 2. lib. 1. R. C. Idem exprimi oportet, quamam delicta, & delinquentes à beneficio immunitatis excipiuntur, *Aceved. in l. 3. tit. 2. lib. 1. R. C. n. 18. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 16. & alii.* Exciipiuntur ergo: 1. Latrones publici c. 6. 17. q. 4. c. 6. h. t. *Const. Greg. XIV. l. 4. tit. 11. p. 1.* Tales sunt, qui palam, & in viis publicis per insidias, vel in mari, ut Pyratæ; vel

in domibus privatis homines spoliant, & resistentes occidunt. *L. 1. tit. 11. p. 1. ibi: Asi como Ladrones manifestos, que tienen los caminos, è las carveras, matan los omes, è los roban, Hispanè dicuntur: Vandidos, y Vandoleros.* Immunitatem tamen gaudet fur simplex, vel etiam qualificatus, non inferens violentiam: vel qui in via privata furatur, vel qui in via publica solum attentavit, etiam sepius: Nam alias non verificantur in toto rigore verba Constitutionis *Barb. L. 2. Jur. Eccl. cap. 3. ex n. 79. Gonz. in c. 6. h. t. n. 7. Delben. de Immunit. cap. 16. dub. 13. Suar. tom. 1. de Relig. l. 3. cap. 11. & alii, quamvis Paz in Prax. p. 5. tom. 1. cap. 3. §. 3. n. 70. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 41.* dicant in nostra Hispania, consuetudine introductum esse, ut etiam simplex Latrones hac immunitate non gaudent; de qua consuetudine in tanta generalitate aliqui dubitant. Standum tamen est ejusque Prætorii consuetudini. 2. Publici Grassatores viarum, *Hispanè: Salteadores de caminos,* qui obsident itinera frequentata, ac ex insidiis violentè aggrediuntur, non quidem semel, sed aliqua frequentia, viatores. *L. 28. §. 10. ff. de Pœnis, Delben. de Immunit. cap. 16. dub. 13. n. 14.* Absque cæde tamen, & in hoc differunt à publicis Latronibus. 3. Depopulatores agrorum, qui scilicet incendio apposito, vel alio modo segetes fructus, vel arbores agrorum ex quocumque fine malo devastant. *c. 6. h. t. l. 4. tit. 11. p. 1. ibi: Otrosi los que andan de noche quemando, è destruyendo de otra manera las Mieses, è las Viñas, è los Arboles, è los Campos.* Antiquitus solum depopulatores nocturni priyabantur asylo; hodie tamen cum in constitutione *Greg. XIV.* sit ommissa illa vox: *nocturnus,* & generaliter loquatur generaliter intelligenda est etiam de depopulatoribus diurnis, qui proinde non gaudent asylo. Ut contra *Delben. & alios tenent Barb. in c. 6. h. t. n. 43. Farinac. & alii.*

447 4. Assassina. Hi olim erant homines certi Populi infidelis, hodie tamen eodem nomine intelliguntur quicumque fideles, vel infideles, qui pretio accepto, vel promisso, & quidem ante patratum scelus, conducti occidunt, vel mandant occidere hominem incautum, qui non potuit se præcavere, & quidem Christianum. *c. 1. de Homic. in 6. Nec sufficit, ut Assassini dicantur si infidelem occidunt, ut contra Decian. Bonac. & alios, ex c. 1. de Homic. in 6. deducitur. Et sic tenent Covar. Gutier. & alii.* Tales enim Assassini, & eorum fautores asylo privantur. *Covar. lib. 2. Var. cap. 26. n. 10. Gutier. Paz, Barbos. in c. 6. h. t. n. 48.*

& alii. Qui ad vulnerandum, vel ad mutilandum tantum, accipit pecuniam, non ad occidendum, non privatur asylo. *Gutier. Practic. qq. l. 3. q. 7. n. 59. Barbos. l. 2. Jur. Eccl. cap. 3. n. 97.* Volens tamen occidere, si mors non est secuta in effectu, non privatur asylo: secus verò mandans occidere: nam etsi mors non sequatur in effectu immunitate privatur. *c. 1. de Homic. in 6. Gom. 3. Var. cap. 3. n. 11. Laym. l. 4. tr. 9. cap. 3. n. 9. Pignat. tom. 9. cons. 43. Testes, vel Judices, qui pretio conducti cooperantur ad mortem alicujus innocentis, tamquam Assassini asylo privantur, ut contra Bonac. D. 3. q. 7. p. 6. §. 3. n. 28. tenent Cuartel. l. 1. q. 19. n. 14. & alii. 5. Rei criminis hæresis, & Apostasiæ à fide non gaudent propter hæc crimina immunitate: quod aliqui extendunt ad persecutores imaginum, & ad suspectos vehementer de hæresi; imò, & ad blasphemos: quod verum est de blasphemia hæreticali, non tamen de blasphemia simpliciter. *Barbos. in c. 6. h. t. n. 51. Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 27. Simanc. & alii. 6. Rei criminis læsæ Majestatis in personam ipsius Principis non recognoscentis superiorem, etiam immunitate privantur, si ipsum occidant, vulnerent, machinentur, mandent, vel consilio promoveant, etiamsi mors, vel vulneratio non sequantur. *Clar. §. Læsæ Majestatis, n. 16. Delb. cap. 16. dub. 23. sect. 1. n. 3. Hev. 3. p. §. 12. n. 28.* non tamen privatur immunitate, qui non erat subjectus ratione originis, vel domicilii Principi læso. *Cl. 2. §. Denique, de Sent. & re judic. Nec qui offendit Principis conjugem, filios Ministros, Legatos, vel statuum. Nec qui Principis recognoscentis superiorem personam offendit. *Barbos. in c. 6. h. t. n. 10. Qui sciens conjurationem, eam non manifestat, gaudet asylo, ut contra *Farinac. & alios tenent Delbene de Immunitate, cap. 16. dub. 23. sect. 5. n. 5. & alii.*****

448 7. Homicida proditorius. *c. 1. de Homic. ibi: Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo evelles eum ut moriatur.* Cujus textus dispositio ad litteram in nostra Hispania servatur teste. *Greg. Lop. in l. 4. tit. 11. p. 1. V. Defiende,* quamvis plures aliter illum intelligant. Homicida ergo proditorius censetur, qui alium, cum quo inimicitias non gerit quin, & illum persequitur amicitia, saltem ordinaria, & communi, qualis est Civis ad Civem, vel Christiani ad Christianum, & per insidias, vel dolium, vel à tergo occidit ipsum. Hinc immunitate non gaudet, qui occidit parentes, conjugem, Dominum, commilitonem, socium Mensæ, vel itin-

ris, vel alium proximum, etiam infidelem, vel hæreticum, si nulla inter eos taxa, vel inimicitia præcessit, quæ cautum facere deberet occisum. Vel qui proximum veneno occidit, si inimicitia non præcessit, vel qui abortum foetus animati procurat, vel qui etiam inimicum post reconciliationem specialiter signo amicitia roboratam, occidit. *Covar. Greg. Lop. Paz, Hev. in Cur. Philip. p. 3. §. 12. n. 30. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. cap. 11. Barbos. in c. 6. h. t. tit. ex n. 45. & alii.* qui occidit inimicum à tergo, & per insidias non censetur homicida proditorius. Nam proditor in rigore significat, qui unum in corde, aliud gerit in ore, sicut Judas, qui osculo pacis Christum tradidit; ac proinde talis non privatur immunitate, ut declaratum fuit à *Clem. VIII.* Et tenent *Barbos. in c. 6. h. t. n. 46. Farinac. Gutier. & alii,* contra *Covar. l. 2. Var. cap. 20. n. 7. Gom. 3. Var. cap. 3. ex n. 5. Suar. de Relig. tom. 1. l. 3. cap. 11. n. 12. Sanchez. Cont. l. 6. cap. 1. dub. 8. n. 26. & alios,* qui tenent, occidentem inimicum per insidias immunitate carere. Non igitur sunt rei homicidii proditorii occidentes inimicum, etiam per insidias, vel à tergo, vel alio modo incautum, etiam dormientem. *Delben. de Immunit. cap. 16. dub. 20. sect. 5.* ac consequenter immunitate debent gaudere, vel qui occidunt repente Corrivalem, vel amulum casu occurrentem, aut ex insidiis occupatum, vel etiam provocatum ad duellum, ut contra *Barbos. l. 2. Jur. Eccl. cap. 3. num. 101. tenent Farinac. in Amplim. cap. 7. n. 117. Delb. cap. 16. dub. 20. sect. 6.* vel etiam amicum, commilitonem, consanguineum in rixa repente orta, vel ex iracundia occidunt *Pignat. t. 2. cons. 37. n. 17.* Vel qui etiam amicum per industriam, non tamen ex insidiis occidit; nam utrumque requiritur in *c. 1. de Homic.* vel qui per industriam, & insidias alicum ad locum, in quo ejus mortem prævidet, deducit, ut contra aliquos tenent *Delben. dub. 20. sect. 8. n. 1.* etiam qui alium proditorie vulnerat, vel venenum propinat, si mors non sequatur. Prædicti enim, non censentur homicidæ prædatorii, ac proinde debent immunitate gaudere, quæ sanè favore locorum sacrorum debet extendi. In nostra Hispania proditor dicitur, qui alium securè occidit: securè occidere dicitur, qui occidit extra duellum, rixam, vel bellum *L. 10. tit. 26. lib. 8. R. C. ibi: Todo hombre, que ficieren muerte segura, cae en caso de aveve; y toda muerte se dice segura, salvo aquella, que suere fecha en pelea, è en guerra, è en rixa.* Qui verò etiam à tergo, vel ex insidiis inimicum occidit, non dicitur proditor, quia inimi-

cus semper ab occisione se cavere debebat. *Acevo. in L. 2. tit. 23. lib. 8. R. C. n. 12.*

449 8. Occidens, vel mutilans injustè in Ecclesia, vel Cemeterio ex præconcepta spe consequendi immunitatem, immunitate privatur, ut satis clarè deducitur *exc. fin. h. t. & expressè habetur in L. 4. tit. 11. p. 1. ibi: Los que matan, è fteren en la Iglesia, è en el Cementerio, ensuciandose de ampararse en ella. Et ibid. Greg. Lop. Idem est, si in una Ecclesia occidat, & confugiat ad aliam quia cum una sit in Orbe Christiano Ecclesiam unam offundens, offendit cæteras. *Barb. l. 2. Jur. Eccl. cap. 3. n. 110. & etiamsi extra Ecclesiam existat, & occidat sagitta, vel sclopo in ea existentem. *Covar. 2. Var. cap. 20. n. 15. Corol. 27. Suar. de Relig. tom. 1. l. 3. cap. 11. n. 7. & 8.* Hac privatio asyli solum habet locum ob occisionem, vel mutilationem in Ecclesia factam; adeò ut sic occidens non debeat privari immunitate ob alia delicta ante, vel postea commissa. *Covar. 2. Var. cap. 20. n. 15. Gutier. pract. qq. l. 3. q. 1. n. 18. Delben. cap. 16. dub. 19. sect. 10. n. 1. & alii,* contra *Decian. Boer. & alios,* qui tantum vulnerat in Ecclesia, si non sequatur mors, vel sequatur tantum præcidens, v. g. ex negligentia, vel imperitia Chirurgi, gaudet immunitate: quia nec occidit, nec mutilat in Ecclesia *Barbos. l. 2. Jur. Eccl. cap. 3. & alii.* Imò etsi lethaliter vulneret, si vulneratus moriatur extra Ecclesiam, maxime post notabile tempus, immunitate gaudet sic vulnerans, juxta *Pignat. t. 2. cons. 67. n. 2.* etiam occidens vel mutilans in Ecclesia ob defensionem propriam, cum moderamine inculpatae tutelæ immunitate gaudet. *Delben. de Immunit. c. 16. dub. 19. sect. 4. n. 2.* Occidens, vel mutilans in Ecclesia ex subdita ira, gaudet asylo, & declaratum testatur *Pignat. t. 2. cons. 38. n. 1. & tenent Azor, Gutier. & Acevedo.* contra *Covar. Suar. Laym. & alios:* qui prope Ecclesiam occidit, cum non in Ecclesia occidat, immunitate gaudet. *Suar. de Relig. tom. 1. l. 3. cap. 11. n. 9. Navar. Man. c. 25. n. 22. Delben. de Immunit. cap. 16. dub. 19. sect. 6. & alii,* contra *Covar. l. 2. Var. c. 20. n. 15. Gutier. Pr. qq. l. 3. q. 1. n. 35. Barbos. l. 2. Jur. Eccl. c. 3. n. 116.* Qui in Ecclesia existens occidit sagitta, sclopo, vel lapide existentem extra eam, non proprie in Ecclesia, sed ex Ecclesia occidere censetur, ac proinde immunitate gaudet; juxta *Delben. Bonac. & alios.* Sed contrarium decisum est à *S. P. Bened. XIII.* Et hoc tenendum est *Covar. Azor, Laym. Barbos. de Jur. Eccl. lib. 2. cap. 3. n. 111.* Qui in Ecclesia occidere mandat, cum in Ecclesia non oc-**

cidat propriè, gaudet immunitate. *Delben. de Immunit. cap. 16. dub. 19. sect. 8. Pignat. l. 9. cons. 77. n. 31. contra Barb. L. 2. Jur. Eccles. cap. 3. nam. 116. Laym. Farin. & alios.* Ex eadem ratione, qui aliquem violenter, vel dolo extractum ab Ecclesia occidit, immunitate gaudet. *Delben. de Immunit. cap. 16. dub. 19. sect. 9. n. 1. & alii contra Covar. Farin. Azor. & Barb. l. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 114. 9. Effractor, vel violator Ecclesie, vel qui comburit Ecclesiam immunitate caret. c. 10. c. 11. 17. q. 4. L. 11. p. 1. ibi: Los que la queman ó la quebrantan.*

450 Nulla alia circumstantia, præter assignata, etsi graviora sint, censetur excepta, ut illa committentes asylo priventur: ut colligitur ex c. 6. h. t. Const. Greg. XIV. Gutier. Pr. qq. L. 3. q. 1. n. 3. & q. 4. n. 12. *Delben. de Immunit. c. 16. dub. 24. Barbos. & Gonz. in l. 6. h. t. contra Curtel. Hev. in Cur. Philipp. p. 3. §. 12. & alios.* Et ratio est: nam cum Lex privans immunitate Ecclesiastica, sit poenalis, & odiosa non extenditur ultra casus expressos. Hinc gaudet immunitate falsæ monetæ fabricatores, saltem si non sit aurea, vel argentea, fures sacrilegi percussores Clericorum, vel Religiosorum testes falsi, & perjuri, simoniaci, blasphemii in Deum, & Sanctos adulteri, & raptores virginum, Sodomitæ, & alii hujusmodi. Nec immunitate privat aliud delictum in Ecclesia commissum, præter occisionem, & mutilationem, ac proinde committens furtum adulterium, vel sodomiam in Ecclesia, non privatur immunitate; licet in aliquibus aliis aliter sentiant. *Vid. Covar. lib. 2. Var. c. 20. Suar. de Rel. t. 1. lib. 3. c. 11. Barb. & Gonz. in c. 6. h. t. Hev. in Cur. Phil. p. 3. §. 12.*

451 Immunitate gaudent omnia loca, quæ Religiosa Jure Canonico censentur, etiamsi non sint sacra c. 4. de Relig. domib. L. 35. c. de Episc. & Cleric. *Suar. de Relig. t. 1. tr. 2. l. 3. c. 9. n. 9.* Jus ergo asyli competit i. omnibus Ecclesiis, Episcopi auctoritate erectis: ex quo primus lapis auctoritate Episcopi positus est, altari, ac atrio designatis; & crux defixa est, ac proinde etiamsi Divina nonquàm ibi sint celebrata, nec Eucharistia asservetur: immunitate talis locus gaudet, etiamsi nec dum erecta sit Ecclesia, nec consecrata, nec benedicta c. 9. h. t. arg. c. 3. 12. q. 2. c. 4. de Relig. domib. Barb. L. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 62. *Gonz. in c. 9. h. t. n. 2. Suar. & alii com.* Et etiamsi Ecclesia interdicta sit; nam ex eo non desinit esse locus Sacer, sicut Clericus, etiam interdictus, privilegio Canonis, & fori gaudet, similiter, etiamsi polluta sit, & nec dum reconciliata; imò etiamsi destructa sit, etiam Episcopi

authoritate si sit spes reedificationis: secus est, si destructa sit Episcopi auctoritate sine reedificationis spe: nam cum tunc fiat locus profanus immunitate nongaudet. *Suar. t. 1. de Rel. l. 3. c. 9. & Barb. in c. 9. h. t. & l. 2. Jur. Eccles. cap. 3. ex n. 60. Gonz. in c. 9. h. t. Hev. in Cur. Phil. p. 3. §. 12. n. 15. 2. Cæmeterium, etiam ab Ecclesia separatum, hac immunitate gaudet. c. fin. h. t. L. 2. t. 11. p. 1. Bar. l. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 63. 3. Hospitale Episcopi auctoritate eructum, & cum altari ad celebrandum, etiam immunitate gaudet; arg. c. 4. de Rel. dom. Etiam hoc jus competit Monasteriis, & Conventibus Regularium; secus est de grangiis, vel domibus, quæ in rure sunt, ut contra *Rodrig. t. 2. qq. Reg. q. 75. art. 2. tenent Barb. l. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 76. 5. Capellis, quas Hispanè dicimus Hermitas, & Oratoriis Episcopi auctoritate, etiam in domibus privatis, erectis jus asyli competit, cum oratoriis erectis privata auctoritate, etiam in confraternitatibus, & etiamsi de licentia Episcopi Missa in altari portatili celebratur. *Suar. de Relig. tom. 1. l. 3. c. 9. n. 10. Gonz. & alii.* In dubio præsumitur oratorium Episcopi auctoritate eructum, si ibi Missa celebretur, & habeat cymbalum, quod publicè pulsetur. 6. Episcopi Palatio. c. 26. 17. q. 4. Etiamsi Episcopus absens, vel mortuus sit imò, & etiamsi ultra 40. passus distet à Cathedrali. *Suar. t. 1. de Relig. l. 3. c. 9. contra alios, & Covar. l. 2. Var. c. 20. n. 5.* qui consuetudine non esse admissam talem immunitatem testatur, ac proinde ea non gaudebit, ubi talis non vigeat consuetudo. *Hevia tamen p. 3. Cur. Philipp. §. 12. n. 3.* talem immunitatem concedit Palatio, dum sit intra 40. passus Ecclesie Matricis, Palatii Cardinalium non competit de jure immunitas, nisi fortè privilegio, vel consuetudine, quæ ubique consulenda est. *Hev. in Cur. Philipp. p. 3. §. 12. n. 6. Paz in Prax. Bonac. D. 3. q. 7. p. 4. n. 13. & alii.* Qui est damnatus ad mortem, si videt Regem, cum ducitur ad supplicium à poena liberatur, idem est de eo, qui ad personam, staruam, vel Palatium Regis confugit. *L. un. Cod. de His, qui ad statuas, & ibid. Gothof.* Etiam hæc immunitas competit Palatii Legatorum, etiam Principum extraneorum, ut alios referens tenet *Hev. in Cur. Philipp. p. 3. §. 12. n. 4. & 5.* Sed hæc immunitas non est Ecclesiastica, Sed Politica. Deinde, & Palatio Inquisitorum, Hispanè *La casa de la Inquisicion*, immunitatem concedit *Potestas t. 1. p. 2. ex n. 625.* ob similitudinem cum Palatio Episcopi, & hæc ratione Palatia Cardinalium gaudere immunitate extra Urbem non verò in Urbe assertit num. 614. quia Greg.**

Greg. XIII. & Sixtus V. hoc privilegium solum pro Urbe abstulerunt.

452 Quando de immunitate agitur, quia causa pia, & favorabilis est Ecclesie, lata interpretatio facienda est. *Barb. l. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 90. & alii contra Covar. l. 2. Variar. c. 20. n. 4. & alios.* Ac proinde securus est, qui non solum intra corpus Ecclesie, sed etiam, qui supra tectum est, vel in Sacristia, porticu, vel atrio, vel in alio loco, & habitaculo, horto, area domo familiarium, vel stabulis animalium, dum intra septa Monasterii prædicta contineatur, vel in campanili, etiam ab Ecclesia sejuncto, vel in scallis Ecclesie; imò securus est, qui ad Ecclesiam clausam confugiens vechem, vel ansam januæ manu apprehendit, etiamsi totum corpus extra locum sacrum sit, ut colligitur ex c. 20. c. 36. 17. q. 4. L. 3. C. de His, qui ad Eccl. confug. Nam quæ Religiosis adherent, Religiosa sunt. l. 43. ff. de Reindication. & accessorium sequitur naturam principalis. c. 42. de Reg. jur. in 6. *Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 9. Cov. lib. 2. Var. c. 20. Gonz. in c. 9. h. t. Dian. in Sum. V. Immunitas, ex n. 1. & alii.* Reum confugiens ad Sacerdotem Eucharistiam portantem, seu populo illum committant, se immiscerent, immunitate, consuetudine sic approbante, gaudere tenent *Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 9. n. ult. Barb. l. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 69. & declaratur à S. Cong. Immunit. restatur, Pignat. t. 6. cons. 27. n. 1. Dian. in Sum. V. Immunit. n. 10. Hev. in Cur. Philipp. p. 3. §. 12. n. 8.* Secus est, si ad Sacerdotem reliquias in processione, vel Sacrum Oleum ad infirmos portantem reus confugiat, quia nec jure, nec consuetudine talis immunitas probatur. *Dian. in Sum. V. Immunitas, n. 10.* Qui ad altare portatile in castris: v. g. positum confugit, vel aram portatilem tenet gaudet immunitate, si hoc consuetudo confirmet, & defacto accidit in nostri Regis exercitu testatur *Quintanad. tr. 4. Singul. ult. n. 7.* Qui ad cruceum in via positam, vel ad reliquias Sanctorum confugit, imò qui dum Corpus D. N. Jesu Christi tamquam Viaticum recepturus ad illud confugit, non gaudet immunitate, ac proinde potest abstrahi. *Hev. in Cur. Philipp. p. 3. §. 12. n. 9.* Scholasticos non esse ab Universitate extrahendos, nec Doctores à Cathedralis, nec Advocatos à Regiis Prætoriiis, nec Milites à Regio vexillo si ad ipsa prædicta confugiant, tenent *Hevia in Cur. Phil. p. 3. §. 12. n. 7. & Bobad. in Pol. lib. Capella, quæ sunt intra ambitum murorum Castellorum non gaudet immunitate. c. 21. t. 17. q. 4.*

453 Reus ad Ecclesiam confugiens non

potest repelli, imò si nec ipse, nec ejus consanguinei habent unde reus alatur ab Ecclesia est alendus. l. 2. tit. 11. p. 1. Potest tamen ab Ecclesia cogi ad laborandum si possit, & solutus sit; & cum excludens excommunicationem reservatam incurrit; arg. *Extr. 3. de Penit. & remis. inter com.* Nec invitus est extrahendus; nec ibi, capi, seu vis aliqua inferri ei valet: nec ad mortem, vel aliam poenam corporalem gravem condemnari, ut ad trirèmes, vel exilium: potest tamen poena pecuniaria puniri, arg. *à contrario text. in c. 6. h. t. & ibid. Gonz. n. 5.* imò alicubi consuetudine est receptum, quod Curia secularis usque ad sententiam capitalem procedat: sed ejus executio ob immunitatem impeditur. Nec Judex secularis potest impedire, quominus victus, vel alia necessaria reo deserantur, nec bona ipsius propria, quæ secum in Ecclesiam detulit, ei possunt auferri: quæ omnia constant ex c. 8. t. 9. c. 10. & alii 17. q. 4. c. 6. h. t. L. 3. C. de His, qui ad Ecclesiam. L. 2. tit. 11. p. 1. Cov. lib. 2. Var. c. 20. n. 17. *Sur. de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 12. & alii com.* Si verò vis, vel metus, vel dolus saltem ex parte Judicis intercessit, ut à loco sacro reus, extra casus exceptos, extrahatur, ante omnia utpotè spoliatus, Ecclesie est restituendus. c. 6. c. 8. 17. q. 4. *Hev. in Cur. Philipp. p. 3. §. 12. n. 55.* Nec sufficit, quod Judex præstet juramentum, vel securitatem de non puniendo corporaliter. Totusque processus post extractionem factus, est nullus, & damna post violentam extractionem secuta, tenetur Judex reo resarcire. Deinde: immunitate gaudet, qui Judicis blanditiis allectus, promissa securitate, deseruit Ecclesiam *Azev. in l. 3. tit. 2. lib. 1. R. C. Gonz. in c. 6. h. t. n. 4.* qui tantum blanditiis Judicis persuasus Ecclesiam deseruit, non gaudet immunitate: nam hoc debet suæ facilitati tribuere, nec adeò credulus esse debuit, ut tenent *Delbene, & Cultel contra Marinis, & Gonz. in c. 6. h. t. n. 4. Hev. in Cur. Philipp. p. 3. §. 12. n. 48.* Si cadaver suspensi in patibulo sine Judicis licentia asportetur in Ecclesiam, & ibidem sepeliatur, debet exhumari, & supplicio restitui, donec habeatur Judicis licentia; ut à patibulo deponatur. *Gonz. in c. 6. h. t. n. 3.* etiam cadaver violentè occisi debet exhumari, præcedente Episcopi licentia, ut à Chirurgis recognoscantur vulnera, an sint læthalia, vel levia tantum. Et quidem Judicis volenti, reum extrahere ab Ecclesia, potest non solum reus, sed & Ecclesia resistere, cum utrique faciat injuriam; arg. l. 5. C. de Jur. Fisci. *Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 13. n. 4.* vim enim vi repellere licet. L. 3. ff. de Just. & jur. Ecclesia ergo resistit; censuras infli-

gendo, claudendo januas, etiam Laicorum auxilium invocando, rarissimè tamen: numquam verò possunt Clerici arma sumere. *Covar. 2. Var. c. 20. n. 18.* siquidem Ecclesia Dei non est defendenda more castrorum. Reus tamen potest asylum deserere, si velit. *L. 2. tit. 11. p. 1. libi: Non lo deben ende sacar por fuerza*, quia nemo invitus cogendus est favore uti. *c. 36. 17. q. 4. Gonz. in c. 6. h. t. n. 2.* Et tunc jam non gaudet immunitate: secus dicendum est, si ob terremotus, vel incendii metum, vel alia simili necessitate coactus, ut quærat alimenta deserat Ecclesiam, quia tunc invitus eam deserit *Gonz. in c. 6. h. t. n. 4. Hev. in Cur. Phil. p. 3. §. 12. n. 48. & 51.* c. proinde ejus immunitate gaudet: non tamen gaudet, si translatus ad carcerem Episcopi, dum causa immunitatis deciditur, à carcere fugiat, & capiatur à Judice Laico. Reus immunitate gaudens non potest extrahi, etiamsi ipse juratus in extractionem consentiat; nam immunitas est favor publicus Ecclesie, non solum in favorem rei, sed & Ecclesie introductus: cui ipse nequit renuntiare; *arg. c. 12. de For. comp. l. 38. ff. de Pat. Judex* quidem Ecclesiasticus potest concedere facultatem Judici Laico, ut reum invitum ab Ecclesia extrahat, accepto tamen prius juramento de impunitate, quoad vitam, membra, vel aliam pœnam corporalem; *arg. c. 9. c. 36. 17. q. 4. c. 6. h. t. l. 2. tit. 11. p. 1. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 13. Laym. lib. 4. tr. 9. c. 3. n. 13.* Contrarium tenent *Delbene de Immun. c. 16. dub. 26. n. 5. & alii*, quando dubitatur, an reus immunitate gaudet, custodiendus est in carcere Episcopi: numquam tamen in carcere sæculari, etiamsi Judex Laicus cautionem præstet. *Delbene de Immun. c. 16. dub. 27.* Minimè verò est in Ecclesia custodiens, vel ligandus à sæculari, quippè Ecclesia non est in carcerem convertenda. *c. 35. 17. q. 4.* potest tamen Laicus Judex custodiam non in Ecclesia, vel Cœmeterio, sed in loco profano, ponere, ne reus fugiat. *Suar. de Rel. tom. 1. lib. 3. c. 12. ex n. 2.*

454 Rector Ecclesie, ad quam reus confugit, nequit tradere, nec permittere extrahere ipsum in casu non excepto: quod si mors sequatur, incurrit irregularitatem saltem quando ipsum tradit. Et juxta *Bonar.* etiam quando non resistit; (quod negant alii) quia illius morti cooperatur, etiam facta protestatione de impunitate, quoad vitam, & membra. *L. 2. tit. 11. p. 1. libi: E aquel que estoviere encerrado, los Clerigos le deben dar à comer, è à beber, è à guardar lo quanto pudieren, que non resciba muerte, nin daño en el cuerpo.* In casibus exceptis debent de-

linquens ab Episcopo, vel ejus Vicario in carcere custodiri, donec cognoscatur, & ab ipso decidatur, an reus privandus sit, vel non, immunitate. Et quidem solum Episcopus, vel Capitulum, sedevacante, vel utriusque Vicarius de hac causa cognoscit. *c. 11. c. 20. 17. q. 4. Const. Greg.* non alii inferiores Prælati Sæculares, vel Regulares. Et hinc, si delinquens extrahendus sit à loco exempto, vel nullius Diocesis, ab Episcopo viciniore (quoad habitationem, non quoad Diocesim) vel ejus Vicario est petenda licentia ad reum extrahendum. *Delbene de Immunitat. c. 16. dub. 40. n. 6.* Postquam ergo constat, reum non gaudere immunitate debet Judici Laico tradi ab Episcopo, vel ejus Vicario, & aliqua persona Ecclesiastica ab Episcopo, vel ejus Vicario autoritatem habens debet intervenire: nec potest Laicus eum absque licentia Episcopi extrahere, cum hoc pro forma requiratur ex *Constitutione Greg.* etiamsi casus sit notoriè exceptus, & etiam casu, quo Episcopus licentiam nequeat negare, ut contra *Cov. lib. 2. Var. c. 20. n. 18. Cor. 34. Suar. t. 1. de Rel. lib. 3. c. 13. & alios tenent Barbos. lib. 2. Jur. Eccl. c. 3. n. 157. Delbene & alii.* Si Episcopus, vel Vicarius culpabilitè eum tradere recuset, potest Laicus in casu certè excepto (secus in dubiò) delinquentem invitum extrahere, minori, quo possit strepitu, & scandalo, & eum in carcere, non sæcularis Judicis, sed Episcopi custodire: apposita à Judice Sæculari, sed si opus sit, custodia, donec decidatur, quod non gaudet immunitate. Sed in nostra Hispania in *L. fin. tit. 2. lib. 1. R. C.* sic habetur: *E si el Juez Ecclesiastico, requerido con la dicha seguridad no quisiere sacar el tal deudor, è deudores, y entregarlo al Juez Seglar, que el mismo Juez Seglar, sin escandalo, y sin lesion de la persona del dicho deudor, lo pueda sacar de la Iglesia, y llevarlo à su carcel publica, y alii, sin le dar por ello pena alguna corporal, determine sobre la dicha deuda justicia.* *Hev. in Cur. Phil. p. 3. §. 12. n. 56.*

455 Quando dubitatur, an locus immunitatis privilegio gaudeat, vel an casus sit exceptus, vel an reus ad asylum confugiens, immunitate gaudeat; cum causa hæc Ecclesiastica sit, non potest à Laico pertinere. *c. 10. de Const. sed ad Judicem Ecclesiasticum pertinet privativè ejus cognitio. c. 11. c. 32. 17. q. 4. c. 12. de Sent. Excom. in 6. Const. Greg. Bar. l. 2. Jur. Eccl. c. 3. ex n. 154. Gu tier. Pr. qq. l. 3. q. 1.* Ut reus ab Ecclesia extrahatur, & in carcere Episcopi custodiatur, donec probetur delictum, non est necessaria certitudo delicti, nec quod de eo judicialitè constet: secus, quando agitur de traden-

do reo Curie sæculari, ut puniatur: tunc enim requiritur probatio concludens, nec sufficit, quæ per conjecturas fit, sed, ut in dubio Judex Ecclesiasticus pro reo, & immunitate Ecclesie, pro quibus præsumptio, & possessio stant, debeat judicare. *Barbos. lib. 2. Jur. Eccl. cap. 3. n. 168.* nec debet stare processui à Laico factus; potest tamen ei acquiescere, si formato sit, antequam reus ad Ecclesiam confugisset. Debet ergo Judex ad talem causam decidendam Promotorem Fiscalem nomine Ecclesie, & reum citare, & testes examinare. Et à sententia Episcopi non datur appellatio, saltem quando contra reum in favorem Judicis Sæcularis est lata. *Ex Const. Greg. Barbos. lib. 2. Jure Eccl. cap. 3. num. 169.*

456 Qui reum invitum, extra casus permisos, ab Ecclesia extrahunt, committunt grave peccatum sacrilegii, & injustitiæ, cum injuriam gravem loco sacro irrogent, & ejus jus violent, *cap. 10. 17. q. 4. l. 4. tit. 11. p. 1. & Jure Civili* poena capitali puniebantur. *L. 2. l. 6. C. de His, qui ad Eccl. sed hæc non est usu recepta, sed ejus loco Jus Canonium imponit poenam pecuniariam, arbitrio Episcopi, quoad quantitatem, sed in Ecclesia commodum applicandam, & publicam poenitentiam, cap. 20. 17. q. 4. Frid. sess. 25. de Ref. cap. 20. Const. Greg. Hev. in Cur. Phil. p. 3. §. 12. n. 61. Gonz. in cap. 6. h. t. n. 14.* & denique tam Ministri, quam etiam alii extrahentes non servata forma Const. Greg. & Judices mandantes (secus ratum habentes) incurrunt excommunicationem majorem, hodie latæ sententiæ, *ex Const. Greg. Barb. l. 2. Jur. Eccl. cap. 3. n. 166.* & licet non requiratur extractio, sed attentatio sufficiat, debet tamen in opus externum, extractioni proximum, prodire: & ab hac excommunicatione non possunt absolvi, nisi reum extractum Ecclesia restituant; *cap. 6. cap. 8. 17. q. 4. Const. Greg.* Hanc esse Pontifici reservatam, tenent *Barb. lib. 2. Jur. Eccl. cap. 3. n. 167. & alii*, non esse reservatam, sed posse à quolibet Confessario absolvi, tenent *Delbene de Immunit. c. 16. dub. 38. ses. 1. n. 1. Gonz. in c. 6. h. t. n. 14.* Et quidem *Extr. 3. de Poenit. & Remis. inter com.* ponens inter casus Pontifici reservatos violationem libertatis Ecclesiasticæ, non intelligitur de hac violatione, quæ non comprehenditur nomine libertatis Ecclesiasticæ, quæ personas, non loca respicit. Et licet in Const. Greg. eadem poena contra violatores immunitatis Ecclesiasticæ, ac in Bulla Cœnæ, contra violatores libertatis Ecclesiasticæ sit posita, non tamen debet extendi ad qualitatem reservationis: ut potè quod Constitutio est odiosa.

457 Denique pro hujus materiæ pleniori explicatione, adjungam præcipuas clausulas *Const. Greg. XIV. ann. 1591.* quæ incipit, *Cum aliis.* Hac itaque nostra perpetuo vultura Constitutione, omnia, & quæcumque privilegia: ad unam tantum formam, reducimus, & moderamus, ut Laici ad Ecclesias, locaque Sacra, & Religiosa confugiuntibus si fuerint publici Latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, publicas stratas obident; ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsi Ecclesiis, earumque Cæmeteriis committere non verentur: aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut Assassini, vel heresis, aut læsæ Majestatis in personam ipsiusmet Principis vel immunitatis Ecclesiastica non suffragetur. *Seca Universis, & singulis Venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Ecclesiarum, & Monasteriorum Prelatis, tam Sæcularibus, quam cujusvis Ordinis Regularibus, districtè præcipiendo mandamus, & præcipimus, ut Laicos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias, Monasteria, domos, & alia loca imprædicta, Sacra, seu Religiosa respectuè confugiens, & in eis se recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumque aliquod iudicio suo commississe videntur quando à Jure Sæculari fuerint requisiti; & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris, & Officialibus Curie Sæcularis absque irregularitatis nota, aut alioquibus censuræ Ecclesiasticæ incursu tradi, & consignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet, & faciat: decernimus, & declaramus, delinquentem, in nullo ex casibus supradictis sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & cum interuentu persona Ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios, Episcopis inferiores, etiamsi alii Ordinarii sint, aut nullus Diocesis, aut Conservatores ab hac Sede specialitè, vel generalitè deputati prædictam licentiam dandi facultas pertineat: Capere, extrahere aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo Episcopus, & dicta persona Ecclesiasticæ requisita illos in delictis superius expressis culpabiles tradere, aut captura, aut incarcerationi intervenire, & assistere recusarent. Tuncque reverentiè Ecclesia, & Incis Sacris debite memores prædictos delinquentes minori, quo id fieri poterit scandalo, & tumultu extrahere curent, & in carcere Curie Ecclesiasticæ reponant, & opportuna Custodia, si opus fuerit per Curiam Sæcularem detineri debeant, donec cognoscatur ab Ecclesiastico, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint, & tunc de mandato Episcopi per Judi-*

cem Ecclesiasticum Curia Seculari quacumque appellatione seposita consignentur. Quod si aliquis quicumque præter, aut contra hujusmodi Constitutionis tenorem, assentare presumpserit, declaramus, cum ipso facto censuras, & pœnas incurvere, quæ contra libertatis, juris, immunitatis Ecclesiasticæ violatoris per Sacros Canones sunt promulgatæ: Nec non irritum decernimus, & inane, si reus super his per quoscumque, quavis auctoritate, scienter, vel ignorantèr contigerit attentari. Pro coronide addam novissimam Regiam ordinationem pro Militiæ desertoribus expeditam à nostro Catholico Monarcha die 20. Aug. 1736. ibi: *Con motivo de la repetida desercion, que se experimenta en los Soldados refugiados à la Iglesia, hemos venido en declarar, que puedan ser sacados de ella por via económica, solo para el fin que vuelvan à servir à sus Cuerpos y Ejércitos, haciendo caucion juratoria los Ministros, ó Cabos, que los sacaren, de que no los castigaran, ni daran vejacion alguna. Y si hecha esta caucion, no los quisieren entregar los Ecclesiasticos, podran sacarlos, y restituirlos à los Cuerpos de donde hubieren desertado, previniendo, que no se les castigue por haberlos sacado de la Iglesia, y ser esta nuestra Real Orden: y en el uno y otro modo con que fueren sacados de la Iglesia, no embarazará para que sean castigados, si cometieren nuevos delitos, sin que puedan alegar la Iglesia fria, pues siendo el fundamento de ésta la reintegracion del despojo que ha padecido, y no gozando de inmunidad el desertor, no queda fundamento para reintegracion: especialmente, quando el sacarle no es para castigo, ni pena, pues no se debe entender serlo el que continúe nuestro servicio de donde faltó.*

458 Casibus exceptis in Const. Gregoriana alios casus, & declarationes adjunxit Bened. XIII. in Const. Ex quo. 6. Idus Jun. An. 1725. ibi quidem declaravit, unicam tantum grassationem, in via publica, aut vicinali admissam sufficere, ad hoc, ut quis publicus latro, & grassator dici valeat, dummodò tamen grassati mors, aut membrorum mutilatio sequatur: ac proinde ut non gaudeat immunitate Ecclesiastica. Etiam excludit ab hac immunitate, non solum, qui homicidia, vel mutilationes membrorum in Ecclesiis, vel Cæmeteriis committere audent, ut Gregoriana Constitutione sancitum est, verumetiam eos, qui stantes in Ecclesia, vel Cæmeterio interficiunt stantes extra Ecclesiam, vel Cæmeterium, aut ipsis membrum mutilant: ac eos tandem, qui confugiuntibus vim inferunt atque ipsos ab Ecclesia aliove loco in manu violentè extrahunt, & abducunt. In crimine assassinii, non modo man-

datarios, qui in ipsa met Gregoriana Const. aperte excipiuntur sed etiam mandantes, qui certum præmium, aut mercedem, sive in pecunia, sive in aliis rebus tradiderint, aut promiserint, quævis promissio nulli habuerit effectum, dummodò assassinium re ipsa patratum fuerit. Nec item gaudent interfectores proximum suum animo præmeditato, & deliberato. Falsificantes litteras Apostolicas: Ministri montis pietatis, vel alterius publici telonii, aut Banci pro depositis Principis, privatarumque personarum destinati, furtum, aut falsitatem in prædictis locis committentes, cujus ratione arca pecuniaria ita minuatur, ut pœna ordinariæ locus sit. Conflantes, vel tondentes quascumque monetas aureas, vel argenteas, etiam Principum exteriorum, quotiescumque in loco, aut Provincia ubi crimen admittitur liberum habeant usum, & commercium: vel ipsas monetas conflatas, adulteratas, aut detonsas scientèr ita expendere, & erogare præsumentes, ut fraudis conscii, atque participes censi possint. Illi demumque sub nomine Curie sese introducunt in alias domos unum ibidem perpetrandi rapinas, easque re ipsa committunt cum homicidio, aut mutilatione membrorum alicujus ex domesticis earumdem adium, vel etiam extranei, quem ibi fortè reperiri contigerit, dummodò homicidium, vel membrorum mutilatio sequatur.

459 Eidemque Gregoriana Constitutioni inhærens decernit, solos Episcopos, non verò conservatores, nec alios Judices Ecclesiasticos Episcopo inferiores, multoque minus Judices Sæculares, etiam Supremo, posse declarare, quænam delicta sint excepta, vel non. Curia ergo Ecclesiastica, si à Judicibus Sæcularibus requiratur, ut reum Laicum è loco Sacro extrahi jubeat, si inveniatur iudicia ad capturam sufficientia, extrahat reum, & ad carcerem Tribunalis Ecclesiastici reducat, facietque processum informativum, si ex eo constet de crimine excepto: & insuper adversus reum talia resultent iudicia, ut crimen ab eo fuisse patratum moralitèr credi possit (quæ quidem iudicia juxta regulas juris vocantur ultra torturam) eo casu præfactum extractum, Ministris, & Officialibus Curie Sæcularis tradere, & consignare possit, ac debeat. Exacta tamen, receptaque prius ab ipsis obligatione, in forma juris valida, restituendi extractum Ecclesie sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Romano Pontifici reservatæ, quatenus idem extractus iudicia contra ipsum adquisita, in suis defensionibus purget, ac diluat. Quod si ea minime purgaverit, & verè delinquerit

reperit fuerit, Curie Sæculari in ipsum tali casu, ut juris esse censuerit, agere, atque procedere liceat. *

TIT. L.

Ne Clerici, vel Monachi Sæcularibus negotiis se immisceant.

460 **N**egotium (sic dictum quasi otii negotio) quod in præsentem Monachis, & Clericis prohibetur, & Sæcularibus permittitur, est omnis occupatio, vel quiddam ad statum Sæcularem Reipublicæ, magis quam ad Ecclesiasticum spectat. Et *nemo militans Deo*, teste Apostolo, 2. ad Timot. 2. v. 4. *Implicat se negotiis Sæcularibus. c. 2. D. 88. c. 1. b. t. l. 17. C. de Episc. & Cler.* Sed præcipuè negotiatio ipsis prohibetur: quia exposita est fraudibus, & perjuriis, & suspicionem avaritiæ generat, nimisque eos distrahit à communicatione cum Deo, & Divinis obeundis. c. 2. D. 88. c. 1. b. t. l. 46. tit. 6. p. 1. Et idè dicitur in c. 2. de Penit. D. 5. quod *difficile est inter ementis, vendentisque commercium non intervenire peccatum*. Et etiam habetur in l. 46. tit. 6. p. 1. Negotiatio ergo alia est *lucrativa*, quando scilicet, res aliqua emitur lucrifaciendi causa, & carius venditur: vel ita venditur, ut nullo labore, arte, vel industria melior sit facta: & dicitur *mercatura*; v. g. si merces vinum, frumentum, & alia hujusmodi emantur, ut vendantur carius, quin in aliam redigantur formam. Et hæc est *stricta negotiatio*. Vel ita venditur, quod emptum est, ut arte industria, vel labore melioretur, & dicitur *artificium*; v. gr. si lana ematur, ut pannus fiat, & postea talis pannus vendatur. Ad hæc quidem negotiationem constituendam duo requiruntur: 1. quod res ematur, & vendatur mutata, vel immutata: 2. ut ematur intentione, & animo: & quidem in ipso tempore emptionis, eam carius vendendi, lucrifaciendi causa. Alia dicitur negotiatio *politica*, quando scilicet, quis ad Civitatis, Reipublicæ, vel Exercitus necessitates aliquid emit: quod quidem ut alienum à statu Ecclesiastico Clericis prohibitum est. c. 3. D. 88. c. 1. 21. q. 3. Alia est *economica*, quando scilicet, aliquis ad suæ domus sustentationem aliquid emit, & quod superfluit vendit pretio tunc quidem corrente: vel quando venduntur res propriæ v. g. fructus ex fundo, pecora, & alia hujusmodi. Et hæc quidem licita est: quippè quæ

animum à Divinis non distrahit: & si non liceret Clericis, & Religiosis gravi damno res suas prodigere cogentur. Ut tamen hæc negotiatio liceat, sufficit, quod tempore emptionis defuisset animus carius vendendi, licet postea, data occasione, & aucto pretio, res, & si tunc non sit superflua, carius vendatur. D. Thom. 2. 2. quæst. 77. art. 4. ad 2. Suarez de Censur. D. 23. sect. 4. num. 21. Gonzal. in c. 6. b. t. n. 6. Sic fructus suos propria industria aliquo modo mutatos possunt Clerici, vel Religiosi vendere; v. g. possunt pinsere panes per famulos, vel servos: vel habere tabernam vinariam, etiam ad vendendum mirum, dummodò ipsi Clerici non sint Tabernarii. Gl. 1. de Vita, & Honest. Cler. Salem ex propriis Salinis conficere: cudere ferrum, vel aliud metallum in vena proprii fundi inventum: oleum, vel cervisiam, vel sericum ex propriis fructibus facere: animalia, aliunde empta saginare in suis fundis: participare de tritico, quod alii ad seminandum ministrarunt: prædia, & jumenta propria locare, aliaque hujusmodi facere valent. Molina de Just. & jure, tr. 2. D. 342. n. 17. Similiter Religiosi possunt vendere, ita praxi communi, & consensu Prælatorum quin, & R. Pontificum approbante, pharmaca ex aromatibus, herbis, vel speciebus emptis, & propria industria confecta. Nam cum illa materialia emant, non præcisè ad lucrum faciendum, sed pro necessitate suorum fratrum ægrotantium: quod superest, profecto vendere valent, ad officinam novis medicamentis providendam: sicut possunt vendere, quod superfluit ex provisione ordinaria ad congruam sustentationem. Sic item possunt carius vendere quæ eorum industria meliorata sunt, non tamen præcisè ex fine quæstus, & lucrifaciendi, sed ex alio fine honesto, v. g. otii fugiendi, vel victus parandi. Ita Monachi antiqui tenebant retia, corbes, flores, & similia, eaque vendebant. c. 3. D. 91. l. 46. tit. 6. p. 1. Et ipse Apostolus Paulus sceno-factoriam exercebat. Act. 18. v. 3. D. Thom. 2. 2. q. 77. art. 4. De quibus latius Molina de Just. & Jur. tr. 2. D. 342. Lessi de Just. & Jur. lib. 2. cap. 20. ex n. 4. Barb. in c. 6. b. t. Et ibid. Gonz. n. 6. & 7. & alii com.

461 Negotiatio lucrativa Clericis, & Monachis prohibetur. c. 2. c. 9. c. 10. D. 88. c. fin. de Vit. & honest. Cler. Trid. sess. 22. de Ref. cap. 1. D. Thom. 2. 2. q. 77. art. 4. ad 3. ibi: *Clerici non solum debent abstinere ab his, quæ sunt secundum se mala, sed etiam ab his, quæ habent speciem mali: quod quidem in negotiatione contingit: tum propter boes quod est ordinata ad lucrum terrenum, cuius*